Inbreng Algemene Beschouwingen 2023

Beste voorzitter, best college en beste toeschouwers in de zaal en thuis,

Middenin een wereld waar op dit moment zoveel gebeurt, voelt het toch wat gek om onze focus alleen op Heerlen te hebben. In Oekraïne, Palestina, Israël, Syrië, Jemen en op zoveel andere plekken is er sprake van geweld, oorlog en groot verdriet. Groot verdriet was er ook bij de verwoestende aardbevingen in Marokko, Turkije en Syrië, waar familieleden en vrienden van veel Heerlenaren bij betrokken waren. Een diepe emotionele krater achterlatend. Collega-raadslid Amine vertelde er eerder al aangrijpende verhalen over.

Voorzitter,
Hoewel we vanuit Heerlen maar weinig kunnen bijdragen om dit leed te verzachten, hebben deze verschrikkelijke gebeurtenissen toch veel invloed op een deel van de inwoners in onze stad.
D66 is blij dat het college, namens onze gemeente, haar verantwoordelijkheid genomen heeft en neemt. Of het nu is in de financiële bijdrage voor noodhulp aan Marokko, Turkije en Syrië, de opvang van Oekraïense vluchtelingen of asielzoekers uit Syrië, Jemen, Eritrea of Somalië.
Als stad nemen we onze verantwoordelijkheid. Sociaal en medemenselijk waar we kunnen.

Dat alles wat in de wereld gebeurt, grote invloed kan hebben op onze stad, hebben we in de energiecrisis gezien. Die effecten van elders brengen risico's op onze financiën met zich mee, daar kom ik later in ons betoog op terug.

1. Willemskwartier

Voorzitter, maar eerst: het Willemskwartier.
De driehoek Spoorsingel, Kempkensweg, Willemsstraat waarover we vaak in deze én de vorige raadzaal, in de Bernardinuskapel, gesproken hebben. De poort naar Heerlen-Noord, die een grote impuls aan kwaliteit moet krijgen. Een betere verbinding met het Maankwartier en het centrum moet maken. Waarbij de schoonheid van het centrum doorgetrokken wordt.

En gelukkig, er worden voortvarend stappen gemaakt. Zo ligt er nu een visiedocument en is WLA op dit moment bezig met het ontwerpen van de bouwplannen van de herstructurering van het Willemskwartier. Met D66 gaan we voor het hoge ambitieniveau zoals dat in de visie staat. *Graag horen we van het college hoe realistisch zij dit achten?*
Over de gebiedsontwikkeling van het Willemskwartier: *Wanneer verwacht u dit plan aan de raad voor te kunnen leggen?*
En is er een begroting voor de gebiedsontwikkeling beschikbaar? Met ook de bijdrage van andere partners.

Voorzitter,
In de begroting staat een bedrag van 300.000 euro opgenomen om de openbare ruimte van het Willemskwartier op een kwalitatief hoog niveau te brengen, zoals ik zojuist aangaf.
Wij vragen ons af of dit budget toereikend is om de hele openbare ruimte in het Willemskwartier naar het gewenste niveau te krijgen.
Wat doen we als de kosten alsnog boven de 300.000 euro uitkomen?

2. Intercity Aken-Heerlen-Eindhoven

Voorzitter,
Zoals u weet is de intercity naar Aken een belangrijk speerpunt voor ons.
Het is een langlopend traject, maar er worden stappen in de juiste richting gezet. Afgelopen oktober is er in Eindhoven een door D66 geïnitieerde motie overgenomen om de provincie Noord-Brabant op te roepen om financieel bij te dragen aan de realisatie van de verbinding, zoals de provincie Limburg en regio Aachen bereid zijn om te doen.
Wederom een mooie steun aan de inzet die we hier vanuit Heerlen hebben om dit van de grond te krijgen!

Toch zouden wij nogmaals een kritische kanttekening willen plaatsen. In onze begroting lezen we weer dat de 'intercity vanuit de Randstad via Eindhoven naar Aken nog altijd de hoogste prioriteit heeft', terwijl uit onderzoek blijkt dat deze volledige verbinding tot de Randstad op dit moment ingewikkeld is.
Waarom laten we deze lijn niet wat meer los en richten we ons in eerste instantie op Aken-Heerlen-Eindhoven en vervolgens pas op de verbinding naar de Randstad?
Dat vergroot de slagingskans wat ons betreft.

3. Democratische vernieuwing en samenwerking

Burgerbegroting
Voorzitter,
De afstand tot de inwoners in onze stad verkleinen, dat is een van de belangrijkste opgaves die we hebben. Het vertrouwen terugwinnen, dat proberen we stapje voor stapje.
En daarmee experimenteren we ook. Dat doen we voorzichtig, weloverwogen en met kennis van zaken. Zo zijn we in het afgelopen jaar ook tot de pilot Burgerberaad gekomen, waarvoor we de pilot en het plan van aanpak recentelijk met breed draagvlak in de raad vastgesteld hebben (alleen PVV tegen). Met betrokken inwoners, ambtenaren en vertegenwoordiging uit onze raad, dat was een fijn proces hebben we geconcludeerd.

In ons coalitieakkoord hebben we afgesproken dat we in deze periode ook een andere stap in democratische vernieuwing gaan onderzoeken: de Burgerbegroting.
D66 wil graag het proces van het Burgerberaad volgen en in het komende jaar ook weer samen met een klankbordgroep met inwoners, ambtenaren en politieke vertegenwoordigers aan de slag om te onderzoeken welke vorm en aanpak van de Burgerbegroting voor Heerlen past. Er zijn op dit moment zoveel initiatieven, zoals in Maastricht, dat we daar veel van kunnen leren.
Hiertoe dienen wij samen met de PvdA en de VVD de motie 'Aan de slag met de Burgerbegroting' in.

<u>Samenwerking</u>
Voorzitter,
Naast verbinding met onze inwoners, is ook verbinding in de regio belangrijk.
Wij dienen daartoe een motie in om de Tripoolsamenwerking met Sittard-Geleen en Maastricht te activeren en in te zetten voor een verdere versterking van deze samenwerking. Ook zouden we graag een gezamenlijke visie en strategie willen zien voor de

verdere ontwikkeling van de regio Zuid-Limburg.

4. Herontwikkeling Hoensbroek Centrum

Voorzitter,
Inzake de herontwikkeling van Hoensbroek Centrum sluiten wij graag aan bij de inbreng van Partij Hoensbroeks Belang. Dit hadden wij niet beter kunnen verwoorden, dus ik heb wat tekst kunnen schrappen. Wel vinden wij het belangrijk dat er tempo wordt gemaakt met de aanpak van Hoensbroek Centrum.

5. Financiën (schuldenpositie / herijking gemeentefonds)

Voorzitter,
De financiën.
D66 is blij met de stappen die het college heeft gemaakt in de financiële huishouding, het weerstandsvermogen krijgt op één honderdste nét geen voldoende.
Het herstelplan verloopt goed en we voldoen ruimschoots aan de weerstandscapaciteit van 2%.
Toch maken we ons nog steeds zorgen over onze schuldpositie, met het oog op al onze ambities zoals Willemskwartier, Hoensbroek Centrum, Royal etc. In de begroting wordt de schuldrato een hoge mate van financiering van vreemd vermogen, 88,2%, als kwetsbaar geduid.
Hoe kijkt het college aan tegen deze kwetsbare schuldrato?
En is het aankomende ravijnjaar een aanvullend risico?

6. Duurzaamheid

Voorzitter,
Wij zullen een deel van onze tweede termijn besteden aan het kernthema duurzaamheid. Vooruitlopend daarop hebben we alvast één vraag, die we wellicht zelfs kunnen meenemen in onze tweede termijn: *Wij missen helaas de Klimaatbegroting in de begroting, waar D66 een aantal jaar geleden voor gepleit heeft. Is het nog mogelijk om hier alsnog een overzicht over te verstrekken? We beseffen dat dit kort dag is, maar wellicht is dit snel te produceren.*

7. Onderwijs

<u>Laaggeletterdheid</u>

Voorzitter,
20% van de inwoners van Heerlen-Noord, 1 op de 5, heeft moeite met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden, en is dus laaggeletterd.
Veel partijen zijn met het stimuleren van taalontwikkeling en geletterdheid bezig, zoals Nationale Programma Heerlen-Noord, de bibliotheken, zorg- en welzijnsinstellingen, maar toch concludeerde Pointer dat er soms teveel naast elkaar en langs elkaar door wordt gewerkt.
D66 vraagt zich af hoe we deze samenwerking kunnen versterken. Wij zouden een actieplan laaggeletterdheid willen opstellen en verbinder laaggeletterdheid willen aanstellen. Wij overwegen daarover een motie.

<u>Onderwijs naar het centrum</u>

Voorzitter,

Tot slot, onderwijs naar het centrum.
Afgelopen jaar zijn er veel ontwikkelingen geweest over het onderwijs naar het centrum. Zo is de RWTH al met een masteropleiding naar het voormalige pand van de Boerenleenbank gekomen, waarmee we de eerste Nederlandse stad zijn waarin een buitenlandse universiteit onderwijs verzorgd. Een mooie primeur!
Daarnaast lopen gesprekken met Maastricht University om een gevarieerder aanbod van onderwijs aan te bieden, wat we natuurlijk ook toejuichen.
Vraag aan het college: Wil UM ook een of meerdere opleidingen in Heerlen gaan aanbieden? Waarover eerder gesproken is.
En een vraag over de Open Universiteit: Wat is de actuele status over vestiging van de OU in het Maankwartier?

Tijdens de Algemene Beschouwingen van vorig jaar hebben wij per motie opgeroepen om een brede visie op onderwijs naar het centrum te laten opstellen. Hier stond een termijn van uiterlijk Q4 2023, daar zitten we nu in.
Kan het college een update geven over de stand van zaken hiervan?
Wanneer kunt u deze visie aan ons als raad voorleggen?

Voorzitter,
Later deze maand gaan we nog uitgebreid over het verwervingsplan Promenade I hebben. Toch wil D66 al vooruitlopen op deze discussie.
Het verwervingskrediet is veel geld en natuurlijk zijn er risico's, het is ook goed om daar kritische vragen over te stellen. Die zullen wij ook naar voren gaan brengen. Een dergelijke operatie kost eenmaal tijd en is nooit helemaal zonder risico's.
Wij willen vooral oproepen om het hoofd koel houden en ons geduld bewaren.

Voorzitter, tot zover in eerste termijn.